

Sammen for et bærekraftig fylke

Regional planstrategi Troms 2025-2028

Vedtatt i fylkestinget xx/xx

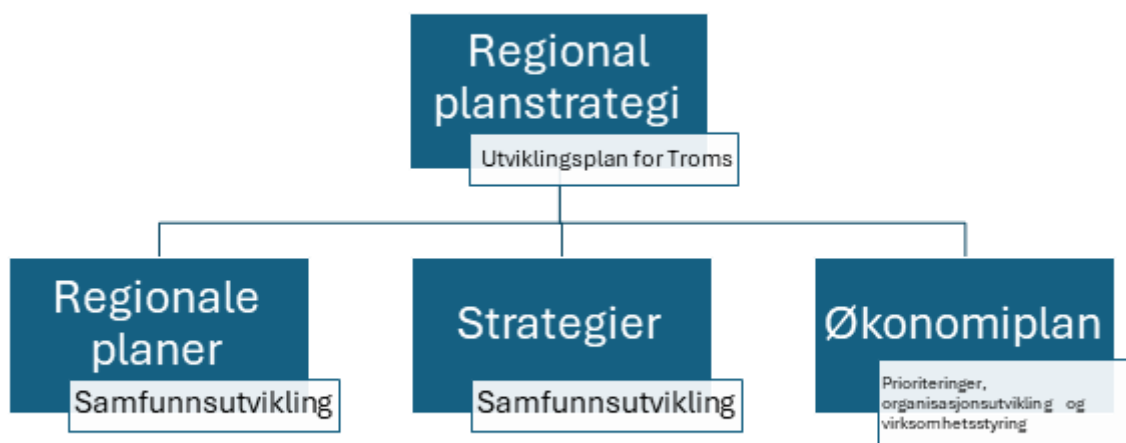
Innholdsfortegnelse

Rammer for regional planlegging	4
Regionalt plan- og styringssystem i Troms – et forenklet bilde.....	4
Prosess og medvirkning.....	4
FNs bærekraftsmål	5
Nasjonale forventninger til regional planlegging	6
Fylkeskommunens oppgaver og roller	6
Regional utvikling.....	6
Tjenesteleverandør, tilrettelegger og forvalter.....	7
Demokrati	7
Utviklingstrekk Troms - En region i endring.....	8
Demografiutvikling.....	8
Klimaendringer	9
Grønn omstilling og økt bevissthet rundt ressursbruk	9
Teknologisk utvikling	10
Geopolitiske endringer	11
Lokale drivere for utvikling i Troms	12
Langsiktige utviklingsmål og innsatsområder for Troms fylke.....	12
1. Trygghet og sikkerhet.....	12
2. Utdanning og kompetanse	13
3. Et skapende Troms.....	14
4. Bo- og blilyst.....	14
5. Knytte Troms tettere sammen	15
Regional planlegging.....	15
Gjeldende regionale planer etter plan- og bygningsloven.....	16
Pågående planprosesser etter plan- og bygningsloven	18
Forslag til nye regionale planer etter plan- og bygningsloven.....	19
Fylkeskommunens interne styringsdokument, samordning og koordinering	20

Rammer for regional planlegging

Regional planstrategi gir retning til fylkeskommunens samfunnsutviklerrolle, mens regional planlegging er fylkeskommunens viktigste styringsverktøy for en bærekraftig samfunnsutvikling. Fylkeskommunene skal gjennom regional planlegging samordne oppgaver og interesser i regionen, løfte aktuelle problemstillinger og støtte opp utvikling i kommunene. Regionale planer skal sikre en helhetlig forvaltning og utvikling i regionene innenfor tema som går på tvers av kommunegrensene. Planene skal utarbeides i samarbeid med kommuner for å sikre forankring, forståelse og enighet om hvordan planene skal følges opp.

Regionalt plan- og styringssystem i Troms – et forenklet bilde

Regionale planer og styringsdokument bidrar til å løse regionale utfordringer gjennom å være et grunnlag for samarbeid og forpliktete forvaltningsnivåer. En oppdatert og oversiktlig planportefølje gir andre samfunnsaktører oversikt over hvilke politiske prioriteringer og føringer som gjelder regionalt.

Overordnede tema for regional planlegging vil være barn og unge, folkehelse, klima og miljø, samferdsel, næringsutvikling, kultur, samisk og kvensk og inkludering og skal hensyntas i alle regionale planer og strategier.

For samfunnsplanleggingen betyr dette å balansere de overordnede tema i alle planer og strategier.

Prosess og medvirkning

Oppstartsmelding for Regional planstrategi ble vedtatt av Troms og Finnmark fylkesting i mars 2023 (sak 13/23). Etter at nytt fylkesting var på plass startet prosessen med Regional planstrategi for Troms høsten 2023.

I Oppstartsmeldingen (F-sak 13/23) vedtok fylkestinget for Troms og Finnmark en tett kobling mellom regional planstrategi og Tromsvekstavtalene¹. Derfor har medvirkningsprosessene for regional planstrategi og Tromsvekstavtalene vært gjennomført samtidig. Formålet er helhetlig utvikling som overkommer begrensningene som kommunegrenser, sektorer og forvaltningsnivå kan gi.

Arbeidet med regional planstrategi er gjennomført i dialog med kommunene, organisasjoner og institusjoner som berøres av planarbeidet. Mellom oppstartsmeldingen i mars 2023 og høsten 2024 er det gjennomført møter i kommunene i Troms. Deltakere var ordførere, kommuneadministrasjon, representanter fra næringshager, privat næringsliv og kunnskaps- og kulturinstitusjoner. Denne brede deltagelsen ga kunnskap og diskusjon om utviklingspotensial og utfordringer som bidrar inn i regional planstrategi.

I tillegg er det gjennomført følgende politiske verksted i forbindelse med regional planstrategi:

- 16.-17. januar 2024: Seminar om nye Troms og verksted om utfordringer og muligheter i fylket, samt innspill til Tromsvekstavtalene. Inviterte til verkstedet var fylkesordførere, fylkesvaraordførere og hovedutvalgslederne, ordførerne, kommunedirektører og representanter fra ungdommens fylkesråd i Troms.
- 14. mai 2024: Politisk verksted for fylkesutvalget om regional planstrategi og Tromsvekstavtalene.

Den overnevnte brede deltagelsen og aktive medvirkningen har vært avgjørende i planprosessen og i utarbeidelse av kunnskapsgrunnet til regional planstrategi.

FNs bærekraftsmål

Norge har sluttet seg til FNs bærekraftsmål ved å forankre sosial, økonomisk og miljømessig bærekraft i plan- og bygningslovens formålsparagraf. Det betyr at målene skal legges til grunn for samfunns- og arealplanleggingen.

FN sine bærekraftsmål skal ligge til grunn for utvikling i Troms, og fylket skal bidra til å løse klimautfordringene. Fylkeskommunen skal ta en sterkere rolle i klimaomstillingen. Vi skal være en pådriver og bidragsyter til at offentlig sektor, næringsliv og innbyggere kutter utslipp. Regional planstrategi for Troms legger også disse målene til grunn for å fremme en bærekraftig utvikling, og fylkeskommunens arbeid skal ha en mer helhetlig og systematisk tilnærming av oppfølgingen av bærekraftsmålene.

¹ Tromsvekstavtaler er et verktøy for et mer strategisk og koordinert samarbeid mellom fylkeskommunen, de interkommunale politiske rådene og kommunene.

Nasjonale forventninger til regional planlegging

Regjeringen legger hvert fjerde år frem nasjonale forventninger² til regional planlegging³. Forventningene følges opp i arbeidet med planstrategier og planer i fylkeskommunen, og legges til grunn av statlige myndigheter når de deltar i planprosessene.

Regjeringen forventer at fylkeskommunene skal bidra til verdiskaping, samferdselsinfrastruktur, nødvendig omstilling av økonomien, bosetting i hele landet, redusere klimagassutslipp og tilpasse oss et klima i endring, ivareta natur, viktige friluftsområder og kulturmiljø, effektivisere energibruken, tilby likeverdige tjenester, håndtere demografiske endringer, motvirke mangel på kompetanse og arbeidskraft og sikre gode, likestilte og trygge lokalsamfunn.

Fylkeskommunene må samtidig bidra til gode rammebetingelser for privat næringsliv og frivillig sektor. Løsninger og samarbeidsformer som tilrettelegger for effektiv ressursbruk, skal prioriteres.

Fylkeskommunens oppgaver og roller

Regional utvikling

Fylkeskommunen har ansvaret for oppgaver der en regional tilnærming er en fordel. Fylkeskommunen skal bidra til helhetlig utvikling av Troms gjennom å koordinere og samarbeide med aktører på områder som næringsutvikling, samferdselsinfrastruktur, kultur, miljøvern og sosial utvikling. Dette gir en tryggere, mer bærekraftig og livskraftig fremtid for innbyggerne.

Hele Troms skal tas i bruk. Våre forskjeller er vår styrke og gir muligheter. Troms skal være en attraktiv plass å bo, flytte til og etablere seg i. Innbyggerne skal møte et fremtidsrettet, desentralisert og fleksibelt utdanningstilbud. Vi skal ta vare på vårt eksisterende nærings- og arbeidsliv, samtidig som vi, gjennom tett samarbeid, bidrar til å skape nye grønne arbeidsplasser.

Troms er hjertet av Norges viktigste strategiske satsingsområde – Nordområdene. Vi vil ha et fylke som satser på unger. Den største utfordringen for Troms fremover er befolkningsutviklingen. Troms må bli et fylke hvor flere ønsker å bo og flytte til. Spesielt må vi gjøre mer for at de unge etablerer seg og trives i regionen. Fylkeskommunen skal bidra til at vi har attraktive byer og lokalsamfunn i hele fylket, og hvor bo- og blilysten er stor. Innbyggerne i det arktiske Troms skal ha en fylkeskommune som ser muligheter og lytter til den aller viktigste ressurs vi har; folkene som bor her.

Sammen med kommunene skal fylkeskommunen bidra til å skape bærekraftige byer og lokalsamfunn. Gjennom god infrastruktur og effektivt kollektivtilbud knytter vi Troms

² [Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023–2027 - regjeringen.no](https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nasjonale-forventninger-til-regional-og-kommunal-planlegging-2023-2027)

³ Det går fram av plan- og bygningsloven paragraf 3-5 og 6-1

tettere sammen, utvider bo- og arbeidsmarkedsregioner, legger til rette for inkluderende samfunn og utvikling av grønne arbeidsplasser.

Tjenesteleverandør, tilrettelegger og forvalter

Fylkeskommunens viktigste oppgaver omfatter blant annet:

- Regional kompetansepolitikk, herunder tilbyr av videregående opplæring og høyere yrkesfaglig utdanning.
- Idrett og friluftsliv, oppfølging av folkehelseloven, forvaltning av kulturminner og drift av en del kulturinstitusjoner, samt finansiell støtte til ulike frivillige organisasjoner.
- Ansvar for fylkesveier, herunder drift vedlikehold og utbygging av fylkesveinettet. Fylkeskommunen er også ansvarlig for kollektivtrafikken, inkludert skoleskyss og ferjedrift, hurtigbåter og buss.
- Regional planlegging, næringsutvikling og herunder nasjonale og regionale oppdrag.
- Klima og miljøforvaltning.
- Forvaltningsansvar for akvakultur, vilt og innlandsfisk og regional vannforvaltningsmyndighet.
- Den offentlige tannhelsetjenesten.

Gjennom tjenester, tilrettelegging og forvaltning bidrar fylkeskommunen til inkluderende lokalsamfunn og tilgang til nødvendige tjenester uavhengig av bakgrunn eller bosted.

Les mer om Troms fylkeskommune [her](#).

Demokrati

Fylkeskommunen skal tilrettelegge for at innbyggere kan påvirke beslutninger som angår deres nærmiljø og region. Fylkeskommunen skal ivareta regionens interesser overfor sentrale myndigheter og andre aktører, og sikrer ressurser og rammebetingelser for bærekraftig utvikling.

Skal Troms lykkes med å løse den utfordrende utviklingen i befolkningen må vi være et fylke hvor unge trives, og hvor flere ønsker å bo i fremtiden. De unge som vokser opp i Troms er vårt viktigste grunnlag for at vi skal være et fylke som også kan utvikle seg og vokse. Ungdomsperspektivet skal være gjennomgående i de offentlige tjenestene og beslutningene. Ifølge Samelovens §4-4 har fylkeskommunen en plikt til å konsultere representanter for berørte samiske interesser i saker om lokale forskrifter og andre beslutninger eller tiltak som vil kunne påvirke samiske interesser direkte. I tillegg til konsultasjonsplikten, til Troms fylkeskommune tilrettelegge for at både samiske og kvenske interesser kan medvirke på saksfelt som angår dem, eksempelvis knyttet til språk, kultur og næringsvirksomhet.

Utviklingstrekk Troms - En region i endring

For å oppnå ønsket samfunnsutvikling må en ta hensyn til hva fremtiden kan bringe. Utviklingstrekk som aldrende befolkning, migrasjon, klimaendringer, teknologisk utvikling og geopolitiske endringer skaper utfordringer, men også muligheter. Hvordan lokale bedrifter, forskningsmiljøer, offentlig og private institusjoner i Troms sammen håndterer utviklingstrekkene vil påvirke utviklingen i fylket.

Utviklingstrekk for Troms presenteres i lys av globale trender, lokale endrings drivere og hva som oppsummert kreves for å møte fremtidige utfordringer og muligheter.

For nærmere detaljer se kunnskapsdokumentet, «Kunnskap om Troms», vedlegg til Regional planstrategi for Troms 2025-2028.

Demografiutvikling

Troms står overfor betydelige utfordringer i tiden fremover på grunn av demografiske endringer. En aldrende befolkning, et redusert fødselsoverskudd og migrasjon vil påvirke fylket på flere måter. Kombinasjonen av flere eldre som ikke er yrkesaktive og et lavere fødselsoverskudd vil redusere antall sysselsatte og skatteinntekter, noe som kan gjøre det krevende å opprettholde likeverdige og gode offentlige tjenester over hele fylket.

Troms har allerede utfordringer med tilstrekkelig arbeidskraft, herunder spesielt innen helse og omsorg, varehandel, transport, reiseliv og grunnskole. Mangelen på riktig fagkompetanse krever at vi ser utenfor egne fylkes- og landegrenser for å rekruttere til ulike yrker, og målet er at tilflyttere velger å bosette seg permanent i fylket. Samtidig blir utdanning en viktig faktor for at unge og voksne blir i regionen.

Troms har levende lokalsamfunn i hele fylket. Hver kommune har sin styrke og utfyller rollen til de fire regionene i Troms. Gode ordninger og støtte fra fylkeskommunen må treffe behovene i lokalsamfunn og gi rom for utvikling. Tromsvekstavtalene skal være et verktøy for et mer koordinert og strategisk samarbeid opp mot kommunene og de interkommunale politiske rådene.

Byene i fylket har en egen kraft til å være pådrivere i det regionale utviklingsarbeidet, både for egen utvikling og for omlandet. Tromsø er en viktig by i Troms og i Nord-Norge med sine nasjonale institusjoner og som arktisk hovedstad.

En forutsetning for å styrke bosettingen i hele Troms er å ha en strategisk plan for å utvikle regionsentre. Gjennom en styrking av disse vil innbyggere og næringsliv i regionsentre og omland kunne oppleve å ha tilgang på spesialisert utdanning, arbeidsplasser, tjenester og opplevelser i kort avstand. Det vil også gjøre bo- og arbeidsmarkedsregioner større, og gi nye muligheter for innbyggere og næringsliv.

Det er også en økende andel mennesker i utenforskap, noe som gir utfordringer både for enkeltindividet og samfunnet som helhet. Tiltak for å bekjempe frafall og integrere

mennesker i utenforskap er avgjørende for å være sosialt og økonomisk bærekraftig. Disse personene representerer en viktig potensiell arbeidsressurs for Troms.

Det er større fraflytting fra bygder til byer i fylket. Denne trenden kan føre til nedgang i lokalt næringsliv, redusert varetilbud og begrenset tilgang til offentlige tjenester og kollektivtransport, spesielt i små kommuner. Denne globale trenden forventes å fortsette. Bosettingsmønster, befolkningsutvikling og næringsstruktur påvirker samferdselstilbudet i Troms. Store avstander og topografi gir utfordringer for kollektivtilbudet, og et betydelig investeringssetterslep på fylkesveinettet forverrer situasjonen. Planlegging innen samferdselssektoren må både møte dagens behov og ta hensyn til fremtidige utviklingstrekk i fylket.

Troms er tuftet på de tre stammer; nordmenn, samer og kvener. Vår samiske og kvenske kulturarv er sentrale kulturbærere og identitetsmarkører i Troms. Norsk, samisk og kvensk språk, kultur og levesett skal ha sin plass i utviklingen av Troms.

For å skape attraktive lokalsamfunn i Troms kreves en regional tilnærming som ser sammenheng mellom boligstruktur, transport og kollektivtilbud offentlige tjenester og utdanning. Gjennom helhetlig planlegging og samarbeid kan vi sikre en bærekraftig utvikling som møter de demografiske utfordringer og gjør Troms til et attraktivt sted å bo og arbeide.

Klimaendringer

Det er ventet at Troms vil oppleve sterkere konsekvenser av klimaendringene, sammenlignet med sørlige deler av landet. Dette i form av kraftig nedbør, økt omfang av flom, jordskred og erosjon og økt hyppighet av tørke på sommerstid. Troms er ikke i den delen av Nord-Norge med høyest forventet havnivåstigning, men det er likevel fare for skade på infrastruktur, boliger og naturområder. Majoriteten av arealet i Troms er høytliggende og i skrått terreng, og med det utsatt for naturfarer. Knapphet på lavtliggende areal som er trygt og økonomisk å bygge ut skaper utfordringer for kommunene og næringsliv.

Grønn omstilling og økt bevissthet rundt ressursbruk

Norges klimamål er å redusere klimagassutslipp med 50-55 prosent innen 2030, og en videre reduksjon med 90-95 prosent innen 2050, sammenliknet med 1990-nivå⁵. Dette betyr at alle sektorer i Troms må redusere klimagassutslippene og øke bevisstheten rundt ressurs- og arealbruk.

Rammevilkårene for en bærekraftig og grønn omstilling påvirkes i stor grad av internasjonale avtaler og initiativer. EUs Green Deal og Fit for 55 setter blant annet tydelige mål om å redusere klimagassutslipp og fremme bærekraftig økonomisk vekst. Strengere miljø- og klimakrav vil kreve investeringer i omstilling og utslippsreduksjon. For små og mellomstore bedrifter er omstillingen krevende, da de har begrensede økonomiske ressurser og mangel på spesialisert ekspertise og grønn teknologi.

Samtidig åpner ulike initiativ regionalt, nasjonalt og internasjonalt dørene for bedrifter og forskningsinstitusjoner som ønsker å satse på bærekraft i Troms. Oppdrettsnæringen, fiskeriindustrien og maritim sektor er kommet langt med tanke på tiltak for klimagassreduksjon og økt utnyttelse av ressursene. Flere av fylkets avfallsselskaper har gått fra ren avfallshåndtering, til bærekraftig produksjon. Finnfjord AS og algeprosjektet med UiT er et FoU- samarbeid helt i front for klimagassreduksjon.

Framskrivninger viser at Troms vil ha et betydelig behov for økt produksjon av fornybar energi som følge av omstillingen fra fossile energikilder. Isolert sett har Troms i dag et kraftunderskudd og er avhengig av importkraft. Regionalnettet trenger oppgraderinger, og det er også behov for at sentralnettet videreutvikles. En viktig forutsetning for fortsatt utvikling i fylket er at kraften også kan fraktes dit behovet er, og at linjenettet har tilstrekkelig kapasitet.

Hvis ikke både overføringskapasiteten og kraftproduksjonen økes, vil regionens kraftunderskudd øke. Dette påvirker etablering av nye bedrifter, strømpriser og konkurranseevnen til eksisterende industrier negativt. En forutsetning for utvikling av næringslivet i Troms er økt tilgang på rimelig og nok kraft. Økt kraftproduksjon i regionen er viktig for lokale arbeidsplasser og verdiskaping.

Fylket har store muligheter til å øke produksjonen av fornybar energi på flere områder. Det er avgjørende at denne utviklingen og utbyggingen skjer i samråd med kommuner, næringsliv urfolksinteresser for å sikre en balansert og bærekraftig vekst. Transportsektoren er en av de største bidragsyterne til klimagassutslipp i Troms, men mangler tilrettelagt infrastruktur for lav- og nullutslippsløsninger. Dette gjelder både kollektiv- og godstransport på vei og sjø. Et betydelig etterslep i investeringer og vedlikehold av veinettet kan forsinke nødvendige klima- og miljøtiltak innen samferdsel. Økt nettkapasitet og forbedret linjenett er derfor avgjørende for å støtte overgangen til fornybar energi, og bedre transportinfrastruktur.

Det grønne skiftet medfører også et økende behov for spesialisert kompetanse i Troms, særlig innen bærekraftig ressursforvaltning, utvikling og implementering av ny teknologi, beredskap og planlegging. Kompetanseutvikling og innovasjon er essensielle for å møte fremtidens krav og muligheter.

Troms må omstille seg mot økt produksjon av fornybar energi og bærekraftig ressursutnyttelse. Dette innebærer investeringer i infrastruktur og teknologi, samt kontinuerlig kompetanseutvikling og innovasjon. Fylket må håndtere utfordringer knyttet til lange avstander, kapitaltilgang og balansen mellom vern og vekst. Samarbeid på tvers av sektorer, både internt og eksternt, er nøkkelen til å lykkes med denne omstillingen.

Teknologisk utvikling

Digitalisering og kunstig intelligens (KI) spiller en stadig større rolle i samfunnet, også i Troms. Bruken av digitale løsninger har økt betydelig, spesielt som følge av Covid-19-pandemien.

verdiskaping i Troms. Samtidig kan grønne subsidiepakker som innføres iblant annet i USA, påvirke kapitaltilgangen for større industriprosjekter i fylket negativt, fordi industriprosjekter kan forsvinne til land med bedre rammevilkår og lavere energikostnader.

Oppsummert; Geopolitiske endringer påvirker Troms både direkte og indirekte. EU, NATO, men også Troms' geografiske posisjon i Arktis, skaper rammer for både samfunns og næringsutvikling i Troms.

Lokale drivere for utvikling i Troms

Utfordringene og mulighetene i Troms, som grønn omstilling, befolkningsendringer og et endret internasjonalt verdensbilde, må håndteres gjennom samarbeid. Som arktisk region er også samarbeid over landegrensene i nord en forutsetning for å løse utfordringer og bidra til verdiskaping.

Kommunene, kunnskapsmiljøene, næringsliv, frivilligheten og kunst- og kulturinstitusjonene er noen av de sentrale driverne for utvikling i fylket. Byene og regionsentrene er ikke minst viktige enheter for regional utvikling, med servicefunksjoner og offentlige tjenestetilbud som betjener sitt omland.

Det sentrale, i de langsiktige utviklingsmålene og innsatsområder for Troms 2025-2028, blir derfor *samarbeidet* mellom senter og omland, og samhandlingen mellom de ulike samfunnsaktørene i fylket.

Langsiktige utviklingsmål og innsatsområder for Troms fylke

1. Trygghet og sikkerhet

Troms har en lang tradisjon for samarbeid internasjonalt og sikkerhetspolitisk, særlig som grensefylke til Sverige og Finland. Den nasjonale nordområdepolitikken og vår rolle som landets største forsvarsfylke må ha en sentral rolle fremover. Troms sin geografiske plassering stiller særskilte krav om deltakelse og initiativ fra regionen knyttet til tilrettelegging for velfungerende regionale samarbeid med naboland, utviklings av forsvaret i nord og bidrag til sikkerhetspolitikken i Nordområdene. Den nasjonale nordområdepolitikken og vår rolle som landet største forsvarsfylke må ha en sentral rolle fremover. Sammen styrkes Troms sin posisjon som en viktig aktør regionalt, nasjonalt og internasjonalt for en bærekraftig utvikling i Arktis. Gjennom samarbeid på tvers av grenser og sektorer bidrar vi til å trygge sameksistens i Arktis.

- Troms skal redusere klimagassutslippene, tilpasse seg endringer i klimaet og bevare felles natur. Gjennom bedre bruk av naturressurser og styrket matsikkerhet sikres en fremtid som er mer robust for alle.

- Delta aktivt i regionale, nasjonale og internasjonale nettverk og fora for å fremme bærekraftig utvikling og samarbeid i Arktis.
- Styrke forsyningsikkerheten i Troms innenfor mat, energi og medisinsk materiell.
- Ha en sterkere dialog med Forsvaret og vertskapskommunene for en mer koordinert innsats for å være et bedre vertskapsfylke.
- Styrke vilkårene for primærnæringene.
- At det skal stilles krav som bidrar til å redusere negative klima- og miljøpåvirkninger både i bygge- og driftsfasen av offentlige prosjekter.
- Ha et samarbeid med våre naboregioner og naboland, er viktig for at vi skal lykkes med utvikling av næringsliv og muligheter som ligger i vår region.

2. Utdanning og kompetanse

Troms skal være en region som sikrer kompetanse for alle i fylket, og utdanningstilbudene skal sikre kompetanse for næringsliv og samfunn. Det er behov for mer fleksible opplæringsløp, og sikre at enda flere kan få ta del i arbeidslivet. Ved å satse på grønn omstilling og innovasjon skal konkurransekraften i Troms styrkes. Det er behov for ny eller endre kompetanse, både for å drive frem omstillingene og for å håndtere endringer i arbeidslivet. Troms har mange elever som er borteboere. Det er behov for å se på en forsterket innsats rundt ungdom som er borteboer og deres verts- og hjemkommuner.

- Ved å bidra til økt kompetanse og støtte kommunene arbeid med kompetanse- og næringsutvikling, kan næringslivet skape et dynamisk miljø som fremmer nyteknisk og bærekraftig vekst.
- Tilby kompetanseutviklingstiltak og støtteordninger som fremmer omstilling i arbeids- og næringslivet og grønt entreprenørskap.
- Videreutvikle samarbeid med forskning- og utdanningsinstitusjoner og bransjeaktører for å sikre tilgang på relevant kompetanse og arbeidskraft for grønn omstilling.
- Sikre flere fleksible og tilgjengelige opplæringsmodeller i Troms, særlig innenfor yrkesfag.
- Ha en helhetlig plan for borteboere.
- Utvikle utdanningstilbud som er tilpasser kompetansebehovet i fylket, og styrke koordineringen mellom de ulike aktørene som tilbyr utdanning på ulike nivåer i Troms.
- Sikre mer fleksible opplæringsmodeller som gjør formell kompetanse tilgjengelig for flere, og styrke arbeidet med å kvalifisere flere voksne.
- Hindre utenforskap og sette flere i stand til å ta del i arbeidslivet, med et spesielt fokus på å redusere ungt utenforskap.

3. Et skapende Troms

Troms en kraftfull og bærekraftig region full av muligheter. Troms skal ha lønnsomme arbeidsplasser basert på de ressursene og fortrinn som vårt fylke og våre lokalsamfunn har. Næringslivet skal rustet for den grønne omstillingen, og kunne levere gode varer og tjenester til hele verden. Troms må sikres nok kraft til priser som gjør næringslivet i stand til å være konkurransedyktig og til å gjennomføre det grønne skiftet.

- Styrke samarbeidet mellom lokale aktører og næringslivet for å fremme bærekraftig arealbruk og forvaltning av naturressurser.
- Sikre en forutsigbar arealforvaltning som tilrettelegger for bærekraftig nærings- og samfunnsutvikling basert på oppdatert kunnskap og godt planverk i kommunene.
- Stimulere til forskning og innovasjon innenfor grønne teknologier og løsninger i samarbeid med næringslivet for å fremme gode rammevilkår, bærekraftig bruk og forvaltning av naturressurser.
- Øke bruken av fornybare energikilder og effektiviseringstiltak i fylkeskommunens virksomheter og infrastruktur.
- Støtte mangfold, likestilling og deltakelse i samfunns- og kulturlivet
- Internasjonalt samarbeid skal bidra til at Troms lykkes med klimaomstilling og være en konkurransedyktig, attraktiv og inkluderende region.
- Utnytte Troms regionale fortrinn som arktisk beliggenhet, naturressurser og kunnskapsmiljøer, for å oppnå bærekraftig utvikling og vekst.
- Økt lokal verdiskaping i samhandling med forsvaret
- Styrke tiltakssonene med nye virkemidler
- Bygge opp under regionssentrene

4. Bo- og blilyst

Det skal bli mer attraktivt å bo og etablere seg i Troms, og vi skal ha ambisjoner om at folketallet i hele Troms skal øke. Skal Troms lykkes med å løse den utfordrende utviklingen i befolkningen må vi være et fylke hvor unge trives, og hvor flere ønsker å bo i fremtiden. De unge som vokser opp i Troms er vårt viktigste grunnlag for at vi skal være et fylke som også i fremtiden kan utvikle seg og vokse. Sammen skapes en inkluderende region for alle – med mindre sosiale forskjeller, lik tilgang på tjenester og bred deltakelse. Troms skal være attraktiv for innbyggere, tilflyttere og besøkende.

- Redusere sosiale forskjeller ved å sikre lik tilgang til offentlige tjenester.
- Fremme bo- og arbeidsmarkedsutvikling i hele Troms.
- Styrke samisk og kvensk institusjonsutvikling, og ivareta samisk språk og kompetansebehov i offentlig sektor.

- Skape attraktive lokalsamfunn gjennom en helhetlig tilnærming til boligstruktur, bærekraftig arealbruk, offentlige tjenester, transportløsninger, besøksforvaltning, og kultur og fritidstilbud.
- Tilrettelegge for flere natur- og kulturopplevelser i hele Troms.
- At innbyggerne i Troms skal sikres gode helse- og tannhelsetjenester av høy kvalitet uavhengig av bosted og økonomi.

5. Knytte Troms tettere sammen

En målsetning for Troms er å knytte folk tettere sammen. God fremkommelighet og infrastruktur er avgjørende for samfunnsutvikling og bosetting. Folk og vare skal komme trygt frem og Troms skal ha et moderne transportsystem for fremtiden. Kollektivtilbudet i Troms skal være best mulig tilpasset folk sin hverdag og reisemønster.

- God fremkommelighet og infrastruktur er avgjørende for samfunnsutvikling og bosetting.
- Tettere samarbeid med kommunene for å sikre et godt, koordinert og forutsigbart kollektivtilbud.
- Utvikle og iverksette tiltak for å redusere klimagassutslippene i transportsektoren og offentlige bygg.
- Samferdsel og infrastruktur skal knytte Troms tettere sammen med god fremkommelighet og moderne transportsystem.
- Sikre et trygt, effektivt, forutsigbart og bærekraftig transportsystem.

Regional planlegging

Regional planstrategi for Troms gir en overordnet retning, mens de regionale planene gir mer detaljerte føringer for samfunnsutviklingen innen spesifikke tema. Der det ikke er behov for utstrakt samhandling eller forpliktelse av andre samfunnsaktører, kan fylkeskommunen lage egne strategidokumenter eller handlingsplaner, som blant annet klargjør hvordan egne virkemidler blir innrettet. Strategier kan også lages for å detaljere temaer som omtales i en mer overordnet regional plan. En strategiprosess er ikke underlagt prosesskravene i plan- og bygningsloven, og kan dermed være mindre ressurskrevende.

Mobilisering og gjennomføring av regionale planer og strategier skjer gjennom nettverksbygging, veiledning, økonomiske tilskudd og utvikling av infrastruktur.

Som en sentral aktør i fylket spiller fylkeskommunen en viktig rolle som nettverksnode og er bindeledd mellom ulike interessenter og aktører. Gjennom etablering av partnerskap og deltakelse i nettverk bidrar fylkeskommunen til å fremme samarbeid, kunnskapsdeling og koordinert handling på tvers av sektorer og organisasjoner.

Partnerskap er nøkkelen til å løse komplekse samfunnsutfordringer. “Strategisk partnerskap Troms” skal bidra til sterkere dialog mellom fylkeskommunen og sentrale samfunnsaktører i fylket, og er ett av flere grep Troms fylkeskommune har tatt for å styrke og konkretisere samfunnsutviklerrollen.

Nettverk gir fylkeskommunen tilgang til ressurser, kunnskap og beste praksis. Ved å delta i lokale, regionale, nasjonale og internasjonale nettverk, oppdateres fylkeskommunen på utviklingstrender, utveksler erfaringer og får inspirasjon til nye tilnærminger og løsninger.

Gjennom rollen som samfunnsutvikler, nettverksnode og planmyndighet skaper fylkeskommunen en mer sammenkoblet og robust region, som er rustet til å møte fremtidens utfordringer og muligheter. Dette krever imidlertid aktivt engasjement, tillitsbygging og evne til å lytte og tilpasse seg ulike behov og perspektiver.

Fylkeskommunens overordnede arena for samfunnsdialog er Utsyn Troms. Utsyn Troms skaper møteplasser for å diskutere tema og problemstillinger som er relevante for fylket. Årlig arrangeres en konferanse der hele fylket møtes for å utveksle kompetanse, erfaringer og idéer.

Videre har Troms fylkeskommune i prosjektet «Tromsvekstavtalene» tatt initiativ til et mer strukturert og strategisk samarbeid med kommunene og de fire interkommunale politiske råd i fylket. Gjennom en bred medvirkningsprosess med kommunene skal det utarbeides unike avtaler for Midt-Troms, Nord-Troms, Tromsøregionen og Hålogalandsregionen. Avtalene skal følge valgperioden med handlingsplaner. Avtalene tar utgangspunkt i den allerede etablerte samarbeidsstrukturen i fylket og forankres i regional planstrategi. Det vil bli vurdert om senterstrategien i Fylkesplan for Troms 2014-2025 vil følges videre opp gjennom Tromsvekstavtalene⁸.

Fylkeskommunen vil samordne virkemiddelbruken på tvers av politikkområder for å lykkes i samfunnsutviklerrollen. I planstrategiperioden vil fylkeskommunen også vektlegge økt og forbedret samarbeid i egen organisasjon, for å styrke og sikre måloppnåelse i planstrategien og støtte fylkets kommuner i eget tverrfaglig arbeid. I planperioden vil det være viktig å knytte plansystemet tettere til økonomi- og virksomhetsstyringen. Tydelig og bedre kobling mellom planverket, virkemidlene og økonomiplanleggingen er en viktig del av fylkeskommunens organisasjonsutvikling.

Gjeldende regionale planer etter plan- og bygningsloven

Dette kapitlet gir en oversikt over gjeldende planer, nye planer som skal utarbeides og planer som skal rulleres, revideres eller videreføres uendret.

Statlige organer og kommuner har rett og plikt til å delta i regionalt planarbeid etter plan- og bygningsloven når den berører deres virkeområde. Andre aktører kan tas aktivt med i planarbeid der det er naturlig. Troms fylkeskommune vil legge til rette for medvirkning

⁸ [Tromsvekstavtalene - Troms fylkeskommune](#)

og samarbeid også når plan- og strategiarbeidet ikke følger plan- og bygningsloven. Deltakere og medvirkningsprosess vil bli avklart nærmere i planprosessene.

Regional plan	Planperiode	Endring i kommende planperiode	Formål
Fylkesplan for Troms	2014-2025	Evalueres. Føringer i fylkesplanen ivaretas inntil eventuelt andre regionale planer vedtas.	Formålet med fylkesplanen var å etablere et felles og omforent grunnlag for den strategiske utviklingen av Troms fylke. Gjennom mål og strategier trekker fylkesplanen opp langsiktige utviklingsstrategier, angir prinsipper og legger føringer for prioriteringer av innsats. Fylkesplanen ligger til grunn for samarbeid og samvirke mellom sentrale utviklingsaktører i fylke.
Regional transportplan for Troms	2022-2033	Videreføres og rulleres	Troms skal ha et trygt, effektivt, forutsigbart og bærekraftig transportsystem som legger til rette for mobilitet og positiv nærings- og samfunnsutvikling
Regional plan for fv. 81 Ullsfjordforbindelsen	2019-2029	Videreføres	Ullsfjordforbindelsen skal bidra til å utvide bo- og arbeidsmarkedsregionen for Tromsø og Lyngahalvøya, og bidra til positiv samfunns- og næringsutvikling i området.
Regional plan for landbruk	2014-2025	Videreføres og evalueres frem til vedtak av regional plan for bærekraftig arealbruk	Planen skal bidra til å sette landbruket på den regionalpolitiske dagsorden, avklare og prioritere tiltak som skal gjennomføres for å styrke landbruket, legge til rette for en regionalt tilpasset landbrukspolitikk samt styrke de fortrinn som arktisk landbruk har.
Regional plan for handel og service	2016-2025	Videreføres og evalueres frem til vedtak om regional plan for bærekraftig arealbruk	Planen er et verktøy for regional samordning ved lokalisering av handelsetableringer i fylket og skal sikre forutsigbarhet og likebehandling. Den skal være et viktig verktøy for å sikre robuste og attraktive sentrum i Troms og bidra til å effektivisere arealbruk slik at inngrep i landbruks-, natur- og friluftsområder blir redusert. Den skal være et viktig bidrag til

			at nasjonale og regionale mål om jordvern, kulturminnevern og bevaring av det biologiske mangfoldet blir fulgt opp.
Vannforvaltningsplan	2022-2027	Revidering startet, ny plan 2028-2033	Formålet med vannforvaltningsplanen er å gi en oversiktlig fremstilling av hvordan vi ønsker å forvalte vannet i et langsiktig perspektiv. Planen er et viktig verktøy for å oppfylle vannforskriftens mål om helhetlig beskyttelse og bærekraftig bruk av vannmiljøet og vannressursene. Bidra til mer samordnet og helhetlig vannforvaltning.
Regional plan for friluftsliv, vilt og innlandsfiske	2016-2027	Videreføres og evalueres frem til vedtak av regional plan for kultur, idrett og friluftsliv og regional plan for bærekraftig arealbruk	Planen legger føringer for at alle i Troms skal ha mulighet til å drive friluftsliv som positiv aktivitet for helse og trivsel. Planene er også retningsgivende for en bærekraftig forvaltning av høstbart hjortevilt og innlandsfisk.
Regional bibliotekplan for Troms	2017-2028	Videreføres og evalueres frem til vedtak av regional plan for kultur, idrett og friluftsliv	Planen gir et felles styringsverktøy som sikrer tjenester som er relevant for alle, tilstrekkelig kompetanse og hensiktsmessig samarbeid mellom fylkeskommunen og kommunene. Planen tar stilling til hvordan bibliotekene i Troms skal ivareta sin samfunnsrolle og hvordan fylkeskommunen og kommunene skal utvikle bibliotekene i fellesskap.

Pågående planprosesser etter plan- og bygningsloven

- **Regional plan for klimaomstilling**

En regional plan med overordnet mål om å bidra til å bygge en robust region som er motstandsdyktig i forhold til klimaendringer og som samtidig legger til rette for utvikling av livskraftige samfunn. Planens ambisjon er å forbedre regionens kapasitet til å takle klimaendringene og hjelpe innbyggerne og samfunnet i regionen til bedre forståelse, forberedelse og håndtering av klimarisiko.

- **Regional plan for reindrift**

Hovedformålet med planen er å komme frem til en langsiktig og helhetlig plan for en økologisk, økonomisk og kulturelt bærekraftig reindrift i Troms, der reindriftens arealer og næringens utviklingsbehov med basis i samisk kultur, tradisjon og sedvane sikres, samtidig som hensynet til reindriften veies opp mot andre samfunnsinteresser. Det pågående arbeidet med en regional plan for reindrift vil sluttføres med utgangspunkt i vedtatt planprogram fra år 2018. Det legges opp til at arealspørsmål knyttet til reindrift også vil inngå i den foreslåtte regionale planen for arealbruk.

Forslag til nye regionale planer etter plan- og bygningsloven

- **Regional plan for kultur, idrett og friluftsliv (2026-2036).**

Regional plan for kultur, idrett og friluftsliv skal bidra til en helhetlig og bærekraftig samfunnsutvikling som skaper en inkluderende og attraktiv region. Planen skal samordne og gi retning til videreutvikling av kultur, idrett og friluftsliv i Troms innen områder som; kunst og kultur for og av barn og unge, bibliotek, museum, det profesjonelle kunstfeltet (musikk, teater, dans, visuell kunst, litteratur og film), idrett og friluftsliv. Planen vil hensynta overordna tema som folkehelse, inkludering, frivillighet, barn og unge, klima og miljø, samisk og kvensk.

Den regionale planen erstatter deler av gjeldende fylkesplan for Troms, regional plan for friluftsliv, vilt og innlandsfisk, samt regional bibliotekplan.

- **Regional plan for kompetanse (2026-2036)**

Gjennom den regionale planen skal det legges til rette for at kommune- og sektoroverskridende utfordringer og oppgaver innenfor kompetansefeltet underlegges politisk avveining og prioritering. I den regionale planen skal hele utdanningsløpet sees i sammenheng. Utdanningsløpet begynner i barnehagen, fortsetter gjennom grunnskolen, videregående opplæring, høyere utdanning og voksenopplæring. Det er ulike aktører som har ansvar for ulike deler av utdanningsløpet og det er avgjørende at alle samarbeider, at det utvikles en felles forståelse for de ulike rollene og at ressursbruken optimaliseres. Ved å innpasse hele utdanningsløpet i den regionale planen, bidrar man til å oppnå FNs bærekraftsmål nr. 11 ved å sikre tilgang til god utdanning for alle, fremme livslang læring og støtte innovasjon. Den regionale planen ivaretar gjeldene kompetansestrategier.

- **Regional plan for bærekraftig arealbruk (2026-2036)**

Regional plan for bærekraftig arealbruk oversetter nasjonal arealpolitikk til vår region og skal bidra til en mer bærekraftig samfunnsutvikling i hele Troms. Planen skal gjennom kunnskap og regionale prioriteringer gi kommunene støtte og forutsigbarhet i sin areal- og samfunnsplanlegging. Planen skal være et redskap for god samfunnsutvikling på tvers av kommunegrensene og peker på en retning for utviklingen av Troms mot 2035.

Planen skal være bred og ivareta fylkets arealpolitikk som for eksempel innen senterstruktur og handelsutvikling, næringsareal, jordvern, kulturmiljø, jordbruk og skogbruk, naturmangfold, friluftsliv, reindrift og kystsoneforvaltning. Andre tema som omfattes av planen er mineraler, massehåndtering, boligpolitikk, fritidsboliger og reiseliv, strandsoneforvaltning og energiforsyning. Den regionale planen erstatter regional plan for handel og service, regional plan for landbruk, deler av regional plan for

friluftsliv, vilt og innlandsfisk og fylkesplanens arealpolitiske retningslinjer. Planen skal samordnes med regional transportplan og regional plan for klimaomstilling. I tillegg bør regional plan for bærekraftig arealbruk hensynta fylkestingets vedtak i sak 56/23 Budsjett 2024/økonomiplan 2024-2027, om å utarbeide regional plan for fornybarenergi, som ser behov, konsekvenser, produksjon, nett og energieffektivisering i sammenheng. Det antas at disse problemstillingene delvis berøres av en regional plan for bærekraftig arealbruk. Det bør videre vurderes om elementer som ikke ivaretas i plan for bærekraftig arealbruk, kan inngå i en egen plan og/eller strategiprosess.

- **Regional plan for fornybar energi for grønn industri- og våre arbeidsplasser i Troms (2023-2036)**

Regional plan for fornybar energi skal legge til rette for at regionen har tilstrekkelig og stabil tilgang til fornybar energi. Planen skal ta for seg ulike hensyn innenfor feltet, og se sammenhengen i behov, konsekvenser, produksjon, nett og energieffektivisering i Troms. Planen skal også bidra til at kommuner, fylkeskommunen og relevante statlige aktører i Troms kan se behovene for fornybarenergi i et regionalt perspektiv. Nok kreft er en forutsetning for at næringslivet og regionen skal utvikles og lykkes med den grønne omstillingen.

Fylkeskommunens interne styringsdokument, samordning og koordinering

I tillegg til regionale planer etter plan- og bygningsloven, har fylkeskommunen flere gjeldende interne styringsdokument og strategier for regional utvikling⁹. Disse klargjør hvordan egne virkemidler innrettes. Strategier kan også lages for å detaljere temaer som omtales i en mer overordnet regional plan. En strategiprosess er ikke underlagt prosesskravene i plan- og bygningsloven. Troms fylkeskommune vil likevel legge til rette for medvirkning i saker av ekstern interesse. Der det kun er behov for å planlegge hvilke tiltak som skal gjennomføres, er det mulig å gå direkte til en handlingsplan.

Intern samordning og koordinering er en nøkkel til effektivitet, måloppnåelse og leveranse av tjenester med høy kvalitet. Fylkeskommunens oppgaver og ansvarsområder spenner ofte over flere sektorer, og effektiv løsning av problemstillinger krever samarbeid på tvers av fagområder internt.

Som en oppfølging av dette har fylkeskommunen vedtatt porteføljestyring for å optimalisere ressursbruken og oppnå gode resultater. Ved å koordinere og prioritere ressurser på tvers av porteføljen, kan fylkeskommunen sikre at investeringer og innsats rettes mot de mest strategiske områdene.

For mer informasjon om Troms fylkeskommunes ansvarsområder og gjeldende planer og strategier se våre [nettsider](#).

⁹ [Gjeldende planer og strategier - Troms fylkeskommune](#)

